

2025. július 11. péntek – 5785. támuz 15.

www.frankel.hu

péntek 18:30 | gy. gy. 20:22 | szombat 10:00 | havdala 21.39

82/8

BÁLÁK

(IV. Mózes 22.2. – 25.9.)

Moáb királya Bálák felbérelte Bileámot, a mezopotámiai varázslót, hogy jöjjön és átkozza ki a határon felvonuló, Kánaánba készülő zsidó népet. Ezt Bileám meg is próbálta megtenni, de nem sikerült neki, és terve ellenkező hatást váltott ki: átok helyett áldás jött ki a száján.

Bálák (בָּלָאִיק) aggódva látta Izrael hadi sikereit, előre töréseit és félelmében megoldást keresett. Bileámért, a pogány prófétaért üzent, a nagy átkozó segítségét kérve. Bálák szorongása alaptalan volt, Izrael gyermekei mindig békét hirdettek, támadás előtt, csak ha nem engedték a békés átvonulást, akkor került sor harcra. Másrészt a Moabiták, Lót leszármazottai voltak, így megtámadásukat az Ő...való szigorúan megtiltotta. Bileám sem örült a felkérésnek. Tudta, hogy Izrael sikerei a Gondviselés akaratából fakadnak, ezzel szembeállni dőreség. Másodszor is üzent Moáb makacs királya, ígérve fűt-fát Bileámnak, aki kénytelen-kelletlen útnak indult. De a számára többet látott, mint ő. Látta az angyalt, aki elállta útját. A számár leheveredett, nem ment tovább. Bileám megütötte az állatot, mire a számár megszólalt. Megkérdezte, hogy miért tartotta őt a gazdája? Bileám engedetlenségére hivatkozott, ekkor megnyitotta a próféta szemét az Örökkévaló, és látta Bileám az angyalt, aki meghagyta, menjen-e férfiakkal “de csak azt az ígét, melyet én mondok neked, azt mondd”. Bileám talán nem teljesítette volna a parancsot, talán átkozódott volna, azonban a Piszga hegy csúcsán nem tudott szólni, de mikor Poér csúcsáról letekintett, látta Izrael táborát, hogy a hatágú csillag alakzatában példás rendben törzsek szerint állnak sátraik. Felkiáltott: “Milyen szépek a te sátraid Jákob, a te hajlékod, Izrael. Mint patakok, melyek elhúzódnak, mint kertek a folyók mentén, mint álló ék, amelyet az Ő...való ültetett, mint a cédrusok a vizek mentén... Áldott legyen mindenki, aki téged áld, s átkozott legyen mindenki, aki téged átkoz.” Az átokból lett áldás első sora a mindennapi imádságba került. Aki belép a templomba, az elmondja. Nagy vita kíséri Bileám megítélését, de a fenti sorok halhatatlanná tették a nevét.

Hetiszakaszunk Bileám „áldásával” foglalkozik. Az áldás szót idézőjelbe tettük, mert a hagyomány szerint Bileám minden áldása – egy kivételével – átokká változott. „Az Örökkévaló Istened nem akart Bileám szavára hallgatni és átkait áldássá változtatta.” De a pogány próféta igazi szándéka végül mégis átokká váltotta az Isten által szájába adott áldásokat... A Midrás szerint a népek panaszkodtak, hogy nekik nem adott Isten prófétákat, mint Izraelnek. Így lett Bileám a népek prófétája. A hetiszakasz elbeszélése szerint ő keveréke volt az igazi prófétának és a varázslónak. Moáb királya, Bálák, a varázslót látta csak benne és szerződtette őt Izrael megátkozására. A kor hite szerint az átoknak vagy az áldásnak mágikus ereje volt és az elhangzott szavak meg is valósultak. A próféta Bileám figyelmeztette Bálákot, hogy Isten akaratára ellenére nem érvényesülhet a benne rejlő varázsló. Nem kétséges, hogy Bileám, a varázsló átkozni akart. Nem ismerte a pusztai Izraelt, de jó pénzért hajlandó volt varázsszereit egy ismeretlen nép megátkozására használni. De Isten megghiúsította szándékát és ő adta a szavakat a szájába. A hetiszakasz szerint Isten megharagudott Bileámra, hogy elment Bálák embereivel, holott Ő maga mondta neki, hogy menjen. De Isten Bileámot, a prófétát küldte Bálákhoz, ő pedig mint varázsló ment, hogy pénzért átkokat mondjon. Most pedig nézzük meg, mik is azok az áldások, amiket Bileám „kényszerült” Izrael népére mondani. Szellemi és anyagi természetű „áldásokat” – dicséreteket hallatott a pogány próféta. Izrael kiválasztottságát jelentette a mondat: „Nép, mely egyedül lakozik és nem számít a többi népek közé.” A zsidó nép ideálját fejezik ki a szavak: „Igazak halálát kívánom magamnak, és hozzájuk hasonló véget.” Isten szeretetét Izrael iránt halljuk a következőkben: „Isten kivezette őket Egyiptomból, és ők az Ő büszkesége.” Anyagi jellegű áldást jelentett a vízbőség, a cédrushoz való hasonlítás, az ellenségek felett aratott győzelem. Mindezeket az áldásokat az isteni kényszer mondatta Bileámmal. Csak egyetlenegy mondat maradt meg belőlük valóban áldásként. A Tórának és a családi életnek szép sátra végigkísérte és végül életben tartotta a zsidóságot évezredek szenvedései közepette.

A Bálák hetiszakasz végén a moábita és mindjánita asszonyok tömegesen csábítják el Izrael fiait, akik, vonzalmuktól vezetve, idegen isteneket kezdenek imádni. Az orgiának az vet véget, hogy egy Izrael előkelőjéhez tartozó férfit és midjánita partnerét Áron unokája, Pinchász lándzsájával keresztüldöfi, a következő hetiszakasz elején pedig jutalomban részesül ezért. A béke és az örök papság szövetségével tünteti ki őt és leszármazóit az Örökkévaló. A felületes szemlélőben az a benyomás alakulhat ki, hogy a Tóra nagyra tartja és a legválogatottabb jutalmakkal halmozza el a gyilkos vallási fundamentalizmust. Pinchász emberöléssel akadályozta meg a bálványimádás térnyerését, és ezt teszik a fundamentalista terroristák is, akik ebből a szövegből, ha, mint szokták, szó szerint értelmezik, saját igazolásukat, isteni küldetésük megerősítését olvashatják ki. A szöveg azonban a Sylvia Rotschild nevű brit rabbi és pszichológus tanácsadó szerint sokkal bonyolultabb, ha tényleg figyelmesen olvassuk, éppen nem a vallási terrort támogatja. Értelmezése először elősorol néhány ismert „dühös fiút” azok közül, akik Isten vagy a népe nevében embereket öltek, Pinchász mellett magát Mosét, illetve Élijáhu (Illés) prófétát. Úgy látja,

az a közös bennük, hogy mindőjüknek csendes elmélyedésben, békés meditációban kellett (újra) megtalálniuk Istent. Mózesnek, miután megölte az egyiptomi munkafelügyelőt, el kellett menekülnie, történetesen épp a Pinchász történetében ellenséggé vált midjániták között kellett újrakezdenie az életét; midjánita lány, Cipora lett a felesége is. Istent, ismeretesen, egy égő csipkebokorban pillantotta meg, amely nem égett el. A látványos csoda akkor és ott azonban, az adott klimatikus viszonyok között, elsőre nem lehetett annyira látványos. Az égő bokrok látványa mindennapos lehetett, és ahhoz, hogy Mózes észrevegye, hogy épp ez nem ég el közülük, hosszan, nyugodtan, elmélyülten kellett figyelnie. Mózes, aki hirtelen haragú, nehezen kontrollálja az érzelmeit, akkor pillanthatja meg először Istent, ha békét teremt végre önmagában. Élijáhu próféta vérfürdőt rendez Isten nevében a Báál prófétái között, aztán neki is menekülnie kell a bosszú elől. Barlangja bejáratánál várja az Örökkévalót. Szélvihar zúg el, reng a föld utána, tűz üt ki, de Isten nincs a tűzben, nincs a földrengésben és nincs a viharban. Amikor elül mindez, a csendben szólal meg egy vékonyka hang, aki megkérdezi: mit keresel itt, Élijáhu? A halk hang, amely önnön szívébe vezette vissza, ő volt Isten, akit az elemek tombolásában, a pusztításban hiába keresett. És végül Pinchász is a béke szövetségét kapta tette jutalmaként, vagy inkább nevelő célzatú büntetéseként Istentől. Nem jóváhagyásként, hanem feladatként. Az lesz a dolga, hogy az Örökkévaló papjaként az ellenkezőjét tegye annak, amit addig művelt: a kohanita áldás, amellyel meg kell majd áldania neki és leszármazóinak a népet, békéért könyörög. Miután elvonul a vihar, véget ér a tűz pusztítása, a földrengés elül, füleljünk. A csendes meditációban meghalljuk majd végre a halk hangot, Istent – írja Sylvia Rothschild.

Pinchász hőstettének története első látásra hollywoodi filmbe illő jelenet. A jó legyőzi a gonoszt, a lázadó elnyeri méltó büntetését – még a harcjelenet is megvan. Ám nagy különbség van a filmek és a Tóra világa között. Amikor egy filmben látunk egy hőst, aki szembeszáll a gonosszal, érezzük, hogy forr a vérünk. „Igaza van, mutassa meg neki!” Pontosan ez az a koncepció, amit a Tóra „kiná”-nak nevez, és a hős Pinchászt „kánái”-nak (buzgólkodó). De a Tórában ez az érzés sokkal ritkább és finomabb, mint a filmekben. Jó film nincsen akciójelenet nélkül. A Tórában azonban talán ez az egyetlen ilyen típusú történet, és még ez is azzal ér véget, hogy a két fő vétke meghal, de az egész népet sújtó csapás megszakad. A Tórában minden a békéért van – egy akciófilmben inkább illene egy nagyívű, minden gonosz lázadót elérő tömeges bosszúállás. Hasonló jelenséget figyelhetünk meg, valahányszor a Teremtő meg akarja büntetni a népet. Az aranyborjúnál például azt mondja, hogy el fogja pusztítani őket, és Mózes arra kéri, hogy „hagyjál engem” – vagyis hagyd abba az imát, amelyet értük mondasz. Annak ellenére is, hogy nem található arra nézve utalás a szövegben, hogy Mózes előzőleg imádkozott volna. Rási megmagyarázza, hogy ez „felhívás keringőre”: így üzeni meg a Teremtő Mózesnek, hogy rajta áll a dolog, ha imádkozik, nem pusztítja el a népet – és Mózes így is tett. A Tórában még a harag, a büntetés is „didaktikus” célzatú: a Teremtőnek nem a pusztítás és a bosszúállás a célja, hanem az, hogy mindenki minél jobb ember legyen. Ugyanígy, minden későbbi történetben, amikor a zsidók vétkeznek, a Teremtő azt mondja Mózesnek, hogy el fogja őket pusztítani, de Mózes imádkozik, a nép megtér bűnéből, és megmenekül. Több ilyen történetről is olvashattunk az elmúlt hetek során. Mégis, amikor egy idegen nép próbálja elátkozni a zsidókat, és „fogást találni rajtuk”, akkor az átok áldássá fordul át: „nem talált vétket Jákobban, és nem látott ferdeséget Izraelben”. Pedig látszólag lett volna mit felemlíteni! Mindebből azt tanuljuk, hogy amikor a Teremtő „haragszik”, az mindig csak látszólagos: a mi jobbulásunkat, megtérésünket szolgálja. A valóság azonban az, hogy jobban szeret minket, mint ahogyan csak el tudnánk képzelni.

A Bemidbár 25. fejezetének első öt versében arról olvashatunk, hogy amikor Izrael pusztai vándorlásának utolsó táborhelyén, Sittimben lakott, hogyan élt együtt vendéglátóival. Hogyan csatlakozott az istenükhöz, hált nőkkel, és hogy ezzel annyira magára haragította az Örökkévalót, hogy Ő azt követelte, öljenek meg mindenkit, aki az idegen szokásokat követi. A 6-9. részben ezek után vakmerő és kétségbeesett cselekedetnek tűnhet, hogy egy férfiú Izrael fiai közül Mózes és egész közössége szeme láttára egy idegen nőt vezetett Izrael táborába, akit sokan nem szívesen láttak. Pinchász, a közösség közepéből kilépő férfiú, megölte mindkettőjüket, amire megszűnt a csapás Izrael fiai között. Ez a történet ismerős nekem és rajtam kívül még alighanem többeknek a magyar zsidó családok tagjai közül. Amikor összeházasodni készültünk a férjemmel, az édesanyja kilátásba helyezte, hogy megszaggatja a ruháját és hamut szór a fejére, ha erre tényleg sor kerül. Mint megtudtam, ez azt jelentette volna, hogy kitagadja a fiát, és egyben megszakítja leendő családjával a kapcsolatot. A csapást itt az én idegenségem jelentette, és leginkább az, ami ennek a következménye, hogy idegenek lesznek az unokái a saját családjában. Kétségbeesésében a legfájdalmasabb erőszakot tervezte elkövetni saját maga és a fia ellen. Hogy megöli a szeretetet kettejük között, méghozzá Isten nevében. Hacsak nem térek be. Fiatalok voltunk, elszántak, és minden kötöttségtől függetlenül, szabadon akartuk elkezdni férjemmel a közös életünket. Nem tudtam akkoriban eldönteni, melyikünk a nagyobb agresszor. Anyósom vagy én, aki a szüleimtől kapott belső szabadságvágygal és nyitottsággal kölcsönös bizalmat és elismerést reméltem. Képtelen voltam azonosulni a rám ruházott szereppel, hogy idegen vagyok. És zavarba ejtett azt tapasztalnom, ahogy anyósom rémülten és könnyek között elhatárolódik tőlem. Együtt sírtunk „a gyülekezés sátorának a bejáratánál”, külön. Mit tehettem? Alázattal szembenéztem anyósom igazával, és bátran felmértem a magam igazságát is. Majd döntöttem. Ahogy most visszaemlékszem, dac és tisztelet, elutasítás és vágyakozás egyszerre keveredett bennem. Sokat olvastam akkoriban Náomi és a moábita Ruth történetét, akik együtt tértek haza Moáb mezejéről Bethlehembe, az árpaaratás kezdetén... – a férjem adta a kezembe. Elmúlt több mint huszonöt év, hogy ez az otthonom, amit szeretek. Ki mondaná, hogy ez rossz?

HÍREK A VILÁGBÓL

Izrael és Szíria diplomáciai kapcsolatfelvételének lehetőségéről tárgyaltak a kneszetben. https://bzsh.hu/2025/07/10/izrael-es-sziria-diplomaciai-kapcsolatfelvetelenek-lehetosegerol-targyaltak-a-kneszetben/
Egy ismeretlen zsidó futballszár: Rinus Israél. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/megemlekezesek/egy-ismeretlen-zsido-futballszar-rinus-israel
Miközben a héten egyre intenzívebbé válnak a tűzszünet és a túsok szabadon bocsátása érdekében tett erőfeszítések a Gázai övezetben, Izrael és az Európai Unió megállapodást kötött a humanitárius segélyek beáramlásának jelentős bővítéséről a háború sújtotta övezetbe, és a következő napokban a napi szállítmányok növekedése várható. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/izrael-es-az-eu-megallapodast-kotott-a-gazai-humanitarius-segelyszallitmanyok-jelentos-boviteserol
Az izraeli társadalom egyszerre él meg traumát, túlélést, összefogást és politikai harcot. https://kibic.hu/2025/07/07/az-izraeli-tarsadalom-egyszerre-el-meg-traumat-tulelest-osszefogast-es-politikai-harcot/
A kérdés, amire a kormány nem válaszol: Mi a háború célja? https://izraelinfo.com/2025/07/10/a-kerdes-amire-a-kormany-nem-valaszol-mi-a-haboru-celja/
Alagút lerombolása Gázában, kémkedés és a haredi újságíró letartóztatása. https://ujkelet.live/2025/07/10/alagut-lerombolasa-gazaban-kemkedes-es-a-haredi-ujsgiro-letartoztatasa/
Nobel-békedíjra jelölték Donald Trumpot. https://168.hu/kulfold/nobel-bekedij-donald-trump-benjamin-netanjahu-288906
A tervezettnél korábban újraindítja Budapest és Tel-Aviv közti járatait a Wizz Air. https://nepszava.hu/3286720_wizz-air-budapest-tel-aviv-legi-kozlekedes-ujrainditas
Lefújták a szlovák rapfesztivált, ahol a Hitler-imádó Kanye West lett volna a fő műsorszám. https://444.hu/2025/07/10/lefujtak-a-szlovak-rapfesztivalt-ahol-a-hitler-imado-kanye-west-lett-olna-a-fu-musorszam
Netanjahu: soha nem látott szinten van az amerikai-izraeli együttműködés és bizalom. https://bzsh.hu/2025/07/09/netanjahu-soha-nem-latott-szinten-van-az-amerikai-izraeli-egyuttmukodes-es-bizalom/
Mazsihisz: Az antiszemitizmus hirdetése nem a kulturális sokszínűség része. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/mazsihisz-hirek/mazsihisz-az-antiszemitizmus-hirdetese-nem-a-kulturalis-sokszinuseg-resze-1
Mint Joel Kotkin demográfus a Spectatorban megállapítja, Izrael ügyében a demokrata közönség kettészakadt. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/izrael-ugyeben-a-demokrata-kozonseg-ketteszakadt
Félszáz magyar származású izraeli középiskolás érkezett Magyarországra. https://kibic.hu/2025/07/10/felszaz-magyar-szarmazasu-izraeli-kozepiskolas-erkezett-magyarorszagra/
Netanjahu elismerte: Izrael nem semmisítette meg az iráni nukleáris fenyegetést – hiszen nem is lehet. https://izraelinfo.com/2025/07/10/netanjahu-elismerte-izrael-nem-semmisitette-meg-az-irani-nuklearis-fenyegetest-hiszen-nem-is-lehet/
Terrortámadás Gus Ecionban – 1 halott. https://ujkelet.live/2025/07/10/terrortamadas-gus-ecionban-1-halott/
Unió főképviselő: Izrael javítani akarja a gázai palesztinok helyzetét. https://infostart.hu/belfold/2025/07/10/unios-fokepviselo-izrael-javitani-akarja-a-gazai-palesztinok-helyezetet
Ismeretlen helyre vitték a húszik az elsüllyesztett hajó legénységének több tagját. https://telex.hu/kulfold/2025/07/10/jemen-huszik-kereskedelmi-hajo-eternity-c-tamadas-tuszok-voros-tenger
„Úgy lettem újfasiszta, hogy egyszer még, mikor iskolába jártam, bementünk a Somogyi tejivóba”. https://444.hu/2025/07/10/ugy-lettem-ujfasizta-hogy-egyszer-meg-mikor-iskolaba-jartam-bementunk-a-somogyi-tejivoba
Bizarr rituálé nyomait tárták fel régészek Izraelben. https://bzsh.hu/2025/07/10/bizarr-rituale-nyomait-tartak-fel-regeszek-izraelben/
Miért viselnek egyes zsidók kék szállal átszőtt ciceszt? https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/miert-viselnek-egyes-zsidok-kek-szallal-atszott-ciceszt
Míg a zsidók száma Izraelben és Észak-Amerikában nőtt, Európában és Afrikában továbbra is csökken, ami azt jelenti, hogy a zsidók ma már csak 0,2%-át teszik ki a világ népességének, és több régióban is fogyatkoznak. https://www.szombat.org/politika/a-vilag-zsido-nepessegegenek-szama-meg-mindig-elmarad-a-holokauszt-elotti-szamoktol
Fegyverként használta a szexuális erőszakot a Hamász az október 7-i támadás alatt. https://kibic.hu/2025/07/09/fegyverkent-hasznalta-a-szexualis-eroszakot-a-hamasz-az-oktober-7-i-tamadas-alatt/
Teljes átalakítás jöhet a kulcspozíciók betöltésében az állami szférában. https://izraelinfo.com/2025/07/10/teljes-atalakitas-johet-a-kulcspozicio-k-betoltese-ben-az-allami-szferaban/

Rakéta Jemenből, terrortámadás és a zsidók üldözése Iránban. https://ujkelet.live/2025/07/10/raketa-jemenbol-terrortamadas-es-a-zsidok-uldozese-iranban/
Egy svéd miniszter azt állítja, a belbiztonságtól tudta meg, hogy kamasz fia náci. https://hvg.hu/vilag/20250710_Egy-sved-miniszter-azt-allitja-a-belbiztonsagtol-tudta-meg-hogy-kamaszfia-naci
Gázában megalakult az új, Izrael támogatta palesztin milícia a Hamász visszaszorítására. https://hu.euronews.com/2025/07/10/gaza-megalakult-uj-palesztin-milicia-gengszterek-hamasz-visszaszoritasa-izrael
Hogyan tudott Izrael több száz kémeket és ügynököt működtetni Iránban? https://hu.euronews.com/2025/07/07/izraeli-kemek-iranban-mosad-12-napos-haboru